

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Agens De Rebus Ecclesiæ Sacris, & profanis, earumque usu, acquisitione,
conservatione, & alienatione

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

§. 5. De Vsura.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61834)

zios lucrum: quod fieret, si pro vitiosa non vitiosam rem mutuans reciperet. Quod si mutuarius sciens nummos esse falsos, sine contradictione accepit, veros reddere tenetur, quia tunc veros accepisse praesumitur. *l. Damnum ff. de contrah. empt. Secunda obligatio est*, non repetendi mutuum ante usum illius completum, vel ante tempus constitutum, nisi pari necessitate prematur, aut aequale damnum metuat. Alias mutui quis usus, quae utilitas. In dubio Iudex arbitrabitur, & decideret, quando reddi debeat. *Bart. & Bald. in l. si parum de verb. oblig. Panorm. in c. Precarium. num. 2. de precariis. Menoch. de arbitr. l. 2. Casu 22. Tiraguel. in l. si unquam. c. de revoc. donat. Mol. Disp. 259. Reginald. l. 25. Tr. 2. num. 174. Card. Lugo. Disp. 25. Sect. 1. num. 1.* Eidem competit actio, quae vocatur *condictio certi specialis*, qua repetitur, quod mutuo deditus. *V. Kling l. 3. Inst. ff. 15. Oldendorp. l. cit.*

VII. Mutuarius tenetur, rem mutuo acceptam constituto tempore reddere, alias damna compensabit, ut supra. *l. 2. num. 3. 2.* tenetur reddere in eadem specie: pecuniam pro pecunia, frumentum pro frumento, vinum pro vino &c. in aliis omnibus. *3.* in eadem quantitate: quantitas autem frumenti, vini, & similitum mensura est. Mutato pondere, aut mensura, reddet in ea, qua accepit. *4.* in eadem qualitate, seu bonitate. Accipit vinum integrum non acetosum, non marcidum, redde, iisdem notis commendatum. Si vero acetosum mutuator dedit, & incorruptum exigit, usurarius est. Denique in omni eventu, etiam quando calu pecussit, restituendum mutuum est,

quia dominium illius apud mutuatarium est. *l. Incendium. C. si certum petatur. §. Item cui res instir. Quib. mo. re contrah. obligatio. Fachinus l. 2. c. 51. Reginald. l. cita. Foll. Tr. 34. c. 10. n. 228.*

VIII. Tamen si mutuum acceptum etiam publica Scriptura confessus fueris, exceptionem non numeratae pecuniae obtendere potes. *§. unico. Inst. de iur. oblig. l. si ex cautione. l. asseveratio. l. in Contractib. C. de non numer. pec.* Datur autem biennium a die talis confessionis numerandum, quod liceat opponere. Et elapso & neglecto, incumbit mutuatio probare pecuniam exhibitam non fuisse. *Mol. Disp. 301. Cynus in l. in contractib. C. de non numer. pec. & alii ap. Gomez. To. 11. c. 6. Card. Lugo. cit. n. 5.* Similis exceptio intra 30. dies competit creditoribus in quocunque debito, si opponant spe illius recuperandi maturius tradidisse apertiam. *l. in Contractib. C. de non numer. pecun. Laym l. 1. Tr. 4. c. 15. ci. fin. De certi condictione ex Mutuo, quae reipersecutoria est, ut damnatus soluat tantundem, id est, rem eiusdem generis, & qualitatis. V. Oldendorp. C. l. 4. Act. 17.*

§. IV.

De Usura.

VUsura Mutui corruptela, seu Vitium materialiter sumpta est res, quae ultra sortem petitur & accipitur, vel si maioris, lucrum ex Mutuo principaliter intentum. Formaliter Voluntas capiendi tale lucrum, aut Contractus usuraria voluntate intrus. *Anton Par. 2. c. 7. §. 1.* Iure naturali profano, & sacro prohiberi, notius est, quàm ut declarem. *12. q. 3. & 4. Decretal. h. 1. & in 6. & Clement. l. Improg.*

Improbum. C. Ex quib. cau. in fa. luris di-
vini & naturalis vim in eo consistere cō-
muniter DD tradunt, quod ratio & iusti-
tia non patitur plus exigere in gratuito cō-
tractu, quàm dederis. Less. c. 20. D. 4. Cen-
tum petenti mihi mutuo dedisti. Cur cen-
tum & decem reddi postulas? Quia, in
quis, toto anno pecunia mea carui, me que
ne reperere possem, obligavi. Obligatio
hæc pretio æstimabilis est. Si plusculum
peto, aliquid saltem propter hoc onus for-
ti adijciatur, puta 2. aut 3. aurei. Hæc, fa-
teor, Petra Scandali est, & quis tollet? Fo-
vet, & favet pro argumento 1. fide iubere
pro alio ad certum temporis spatium, cum
summa notabilis est, pretio æstimari po-
test, quamvis nullum in debitore pericu-
lum sit. ergo & iam mutuum dare cum
obligatione intra annum, vel biennium
non repetendi. 2. Pro obligatione mu-
tuandi mille suscepta per unum, licet exi-
gere aliquid ergo etiam pro obligatione
non repetendi mutuam pecuniam tan-
to tempore. 3. aliis rebus, & oneribus pre-
tium imponitur, quid n. etiam oneri ca-
rendi pecunia suâ, cum hæc sit instrumen-
tum negotiandi, quo privare se, pretio æ-
stimari potest. 4. Quod boni communis
intuitu & bona fide à rep. constituitur,
cum de intrinseca malitia non constat,
pro æquo, & licito haberi, & observari
potest. Sic autem Mercatorum commu-
nitas alicubi facit, nominatim Antverpiæ,
constituendo nimirum quid, quantumve
pro ratione periculi fortis, vel difficulta-
tis in ea recuperanda, exigi ultra sortem
possit, licetque de 100. exigere usque ad
12. flor. Ita Less. c. 20. Dub. 14. n. 126. per id
excusari posse consuetudinem mercato-
rum Antverpiensium iudicans. Eandem

opinionem probant Præter Sectarios, *Medina C. de rest. Q. 32. §. Inde inferitur. &*
alii quos tacito nomine refert Molina
disp. 308. §. Non desuerunt. Idem docet
Petrus Ledesma par. 2. Summa Tr. 8. c. 33.
concl. 4. dicens, ita sentire discipulos. S.
Thom. Item Celestinus in Compen. Theol.
mor. Tr. 11. c. 5. Q. 2. Diana vero Tract. de
Contractib. Resol. 48. & To. 4. Tr. 13. Mis-
cell. Resol. 50. relatis sententiis, & auctori-
bus nihil definit. Card. Lugo. Disp. 25. S. 3.
quem lubens sequor, novissimè scribens
rationes à Lessio allatas diluere conatur:
dubito tamen, an contentiozæ menti om-
nem scrupulum eximat. Nam si, ut com-
muniter DD. censent, ea habetur opinio
probabilis, quæ à viris doctis cum ratio-
ne defenditur. Soto l. 6. q. 1. ar. 6. c. si. quo-
modo istam damnare possumus, quæ mul-
tis & à multis recipitur, & approbatur?
Cupio audire, an consistentem ex buca
mercatorum Antverpiensium aliquem,
qui secundum prædictam opinionem, &
consuetudinem mutua vit, ut auctarium
reciperet, ad restitutionem velis adigere?
Non ideò tamen illi viæ, sed communito-
ri insistendum cenleo. V. Confortiam Pal-
lavicinum. l. 4. de iust. c. 15. Coton. in Sum.
Dian. V. Mutuum.

II. A iure civili veteri usuras infra cet-
 tum modum admitti. Si Alciato credimus
 in c. 1. de off. Ordin. n. 78. Doctorum unani-
 mis consensus est. l. eos C. de vsuris. l. Pla-
 cuit ff. eod. tit. Tholos l. 22. c. 3. num. 6. & 20.
 Maranta Par. 6. dist. 19. n. 108. Contrarium
 qui asserunt, non legem, sed contumaciam
 proferunt, in Authenticis implicite vetari
 à Iustiniانو Imperatore, quia profitendo
 Catholicam fidem quatuor Concilia uni-
 versalia quibus, usura damnatur, appro-
 bant.

barit, quæ conie& ura vel nimium, vel nihil probat. *S. Tho. 2. 2. q. 78. ar. 1. ad 3. Casian. ibid. Sotus l. 6. q. 1. art. 1. Gabr. in 4. d. 15. q. 11. Covarr. l. 3. Var. c. 1. n. 6. Az. III. l. 5. de Usura. c. 2. Tholos. l. 22. c. 3. Vallensis l. 5. Paratiul. tit. 19. Barb. in c. 2. de Usuris. Novo iure à Germanis Imperatoribus prohiberi severè, usus ipse per Germaniam, & Comitiorum imperialium leges docent, late Anno Chr. 1500. *Augusta. 1530. 1532. 1548. 1576. 1577. V. ad Contz. l. 8. Pol. c. 17.* Dixi infra certum modum à Iustiano usuræ permitti in veteri Iure *l. Eos & c. sup. tit. 1. Modus in his VV. continetur.**

*Discant illustres stipulari posse erientes;
Et mercatores solum sibi quarere bestes:
Quarere semissas possunt communiter omnes:*

Intrae&itius vires centesima sumit.

Centesima usura de centum annuè facit 12. Bessis centesimæ 8. Triens 4. semissis 6. Centesima sing. mensib. de 100. unum parit. Vnde 8. annis & 4. mensib. par sorti usura redditur. *V. Canis. de Usuris. c. 1. num. 29. Binsfeld. eod. c. 3. Q. 4. l. 1. l. Clar. l. 5. §. eod. Barb. in c. si quis oblit. 14. q. 4. An simul ut licitas Usuras permiserit Iustianus inter DD. agitur; quibuscum trahere contentiosum funem non lubet. Si factum, leges à Iure Canonico improbatæ, abrogatæ, & correctæ sunt: uti observat. *Covarr. l. 3. Variar. c. 1. Card. Tuschus. Concl. 38. Laym. l. 3. Tract. 4. c. 16. Conrad. de Contract. Q. 22. Concl. 7. Vallens in Paratiul. l. 5. tit. 19. nu. 6. qui etiamnum sequi monet, non omnino, & indistinctè fœnus nauticum à Iure Canonico improbatum, sed permitti, cum debitor sponte convenit cum creditore, ut hic in se periculù suscipiat, constitutâ certâ mercede pericu-**

lo proportionata Id enim licitum esse docet *Covar. l. 3. Variar. c. 2. n. 5. Adrian. in 4. de rest. §. Occurrunt. Escobar. Tract. 3. Exam. 5. c. 1. Laym. l. cit. num. 13. Binsfeld. in c. Naviganti. Q. 1. Concl. 4. Palao Tract. 32. Disp. 4. Puncto 18. Melonius Tit. 15. nu. 27.*

III. Usura formaliter accepta, dividitur.

Primò in mentalem seu internam, & externam, eo modo & sensu, quo alia peccata dividi solent.

Secundò, Externa fit interdum cum pacto, interdum sine illo. Illam aliqui realem vocant, hanc verò mentalem, eò, quòd sola intentione perficitur.

Tertiò, Quæ pacto constat, alia est formalis, & explicita, seu nuda, altera Virtualis, & palliata. Pallium verò texitur 4. modis. 1. per solam venditionem, cum quis merces suas maiore pretio vendit, eò quòd solutio in longum tempus differenda sit. 2. per solam emptionem, cum quis emit viliori pretio, quia anticipatò solvit. 3. per solutionem, cum quis in fine anni deberet solvere 100. aureos, non nisi 80 pendit, quia 3. vel 4. mèsibus ante terminum solvit. 4. emptione, & venditione simul, ut si cogaris emere aliquid 33. aureis, & statim revendere 20. aut 25. tantum: intellige, si eà conditione emptor accipiat, ut statim revendat minore pretio. *Palao. Tr. 32. Disp. 4. pun. 8.* Potest etiam dividi in mentalem, pactionalem & exactionalem, in quibus omnibus Usuræ peccatum committitur. *V. Comitol. l. 3. c. 34. n. 5. Navarr. Comm. de Usur. init. Az. III. l. 5. c. 3. Veeres I. Consulti aliter dividebant in Lucratoriam, Punitoriam, & Restauratoriam seu Compensatoriam. Lucratoria propter solum lucrum ex mutuo fit. Punitoria pactum continet de aliqua pœna solvenda.*

Hhh da. Re-

dâ Restitutoria habet pactum de aliquâ re ex mutuo danda ratione damni emergentis vel lucri cessantis, propter periculum, laborem, expensas, & similia. *Bald. Sali. Paulus. l. Usura C. de Usuris l. cum quidam §. si pupillo ff. h. e. V. Vesenbec. l. 22. ff. de 1. Caballinus Q. 1. de Usuris n. 5. Salas Dub. 2. Laym. l. 3. Tr. 4. c. 16. num. 5. Palao Tract. 22. Disp. 4. Pun. 8. n. 3.*

IV. Vi compendio agamus, & infinitatem quæstionum, quas Summistæ invenerunt, evitemus ad hanc velut cynosuram in materia dubia convertendi oculi sunt, videndumque, quænam sit intentio contrahentium. Si exigendi auctarium alia causa non est, quam mutui concessio. Usuræ crimen committitur secus, si sine causa mente propter lucrum cessans, damnum emergens periculum, laborem, aut his simile onus ultra sortem aliquid tali periculo vel labori proportionatum petatur, & promittatur. Hoc ipsum verò quia periculo non vacat, cupiditatis æstu ut plurimum obnubilante iudicium, suæ quisque conscientiæ testimonio remittendus, iudici verò à præcipiti sententia ac damnatione abstinendum erit. *Escobar Tr. 3. E. nam §. c. 1. Antonin Par. 2. tit. 1. c. 6. §. 1. Cotton. in sum. Dian. V. Mutuum.* Sumitur hæc Regula ex bona intelligentia definitionis Usuræ Superius allatæ. Et nisi ita restringatur modus, & ratio exigendi auctarium ex mutuo, pactorum iura distinguuntur minime poterunt, nec Montes pietatis defendi ab ipsa pietate, ut mox videbimus.

V. Pœnæ Usurariis infligendæ duplices sunt. Spirituales, & temporales. Quod spirituales attinget, communionem aëaris per ceptione Sacra Eucharistiæ, oblatione sa-

cienda, & ecclesiastica Sepultura privantur. *c. Quia in omnibus. de Usuris. ubi c. si legimus* Qui acceperit (ab Usurario oblationes) vel Christianæ tradiderit Sepultura, reddere compellatur, & donec ad arbitrium episcopi satisfaciatur, ab officio sui maneat executione suspensus. Idem sumitur ex *Conc. Later sub Alexan. 3. c. 25. & refertur ab Antonio Aug. Collect. 1. Decretal. l. 5. tit. 15. c. 2. Barb. in c. cit.* Nec proderit in extremis pœnitentia nisi restituerit inique parata, vel certe de futura satisfactione sufficienter caverit. *Glo. communiter recepta in Clement. l. V. Manifestus Usurarios. Anton. Par. 2. tit. 1. c. 10. Angel. V. Usura §. 2. num. 4. & seq. Silv. §. 9. nu. 4. Armilla n. 53.* Ad eam cautionem requiruntur pignora, aut fideiussores. *inc. Quæq. de Usur. V. idonea DD. movent.* His deficientibus iurabit Usurarius, se nec pignora, nec fideiussores habere, cui iuramento fides tribuetur. *Less. c. 20. D. 22. n. 188. anno tans simul post. Extravag. Ad evitanda. l. 11.* Usurarium quamvis publicum vitandum non esse, etiam in Sacris antequam denunciatus sit.

VI. Temporalis pœna duplex est. Infamia ipso iure decreta. *l. Improbum fœnus. C. l. ex quib. cau. irrog. infamia.* Clericus ad ecclesiastica beneficia & officia inhabilis redditur. *c. Infames. 3. p. 7. c. si quis oblitus 14. p. 4. c. 1. c. Præterea de Usuris.* Episcopus tamen post condignam satisfactionem & penitentiam dispensare potest, non tantum, ut beneficium obtentum retineat, sed etiam ut novum illi conferatur iuxta *Glo. communiter receptam in c. Præterea de Usuris. V. Suspendas. Palao Tr. 32. Disp. 4. Pun. 30. num. 4. 2. Testamentum, codicillus, & alia quævis ultima volun*

voluntas Vfurarii manifesti ipso iure irrita est, nisi ante mortem iniuste comparata restituat, vel idoneam cautionem modo praedicto praestet. *c. Quamquam de Vsuris in 6 Felinus in c. Translato. de Constitut. Covarr. 3. Var. c. 3. Iul. clarus. §. Testam. Q. 26. Navarr. c. 17. num. 279. Binsfeld. de Vsur. c. cum in diocesi Q. 2. Silv. & Sum. misa eod. Mol. D. 334.*

NOTA Praeter poenas in Iure Vfurariis constitutas a Iudice ecclesiastico ulterius poena pecuniaria prout aequitas dictaverit, multari posse, Maranta tradit, & probat. *Par. 6. Iudicior. §. Sexta & ultima nu. 100 & sequentibus. Addit Iul. Clarus in §. Vsur & Menoch l. 2. de arbit. Casu. 358.* qualibet arbitraria etiam corporali poena affici posse. Id enim verò, & criminis malitia, & frequentia inter Christianos maior, quam infideles, exigere viderur. *Laym. l. 3. Tr. 4. c. 16. n. 21. Salas de Contract. Dub. 47. de Vsur. Barbos. Tuschus. Concl. 342. & 354.*

§. VI.

De monte Pietatis.

CONTRA montem hunc latrant Ministelli quidam è Lutheri Schola, in primis *Balth. Meisnerus* Vittebergensis Professor, qui in *Par. 3. Philosophia. Sobria Sect. 1. cap. 6. Q. 1. §. Coronis.* de Pontificior. inconstantia fultus praesidio *Dominici Soto* doctrinam Theologorum nostrorum, qui Montem pietatis tventur, & approbant, inconstantiae, simulationis, falsitatis, & Vfurariae pactiois arguit. Verbis impugnare, re ipsa approbare Vsuras, specioso nomine uti, ut blandiantur meretrici Babylonicae, cuius est super mō-

res sedere. Huius rabulae os blasphemias eructans ut obturemus, Montium pietatis institutum hoc loco nobis accuratè exponendum erit. Primam originem simplici oculo intuentes, aliam praeter Pierate non reperiunt, ut inde merito nomen ipsum traxerit. Nam viti misericordiae quidam angustiam pauperum ex una parte, ex alia divitum avaritiam considerantes, qui subvenire indigentibus nisi cum lucro suo nollent, eum modum excogitarunt, quem hodie cernimus, ut nimirum in Acervum quendam certa pecuniae summa pia, & gratuita donatione congeratur (nec interest, quo modo, sive ultima voluntate, sive donatione inter vivos &c.) quae semper adiuvet, & nunquam minuat. Quem in finem necessarium erat, de fomento, & suppletionem industriam adhibere. Placuit ergo haec leges figere 1. ut Custodes, seu perfecti teneantur pauperibus mutuum petentibus dare certam summam, V. g. 10. aureos reddendos intra annum. 2. ut accipiens mutuum pignus consignet in manus ministrorum suo periculo, vendendum, si praefixo tempore non soluerit, ut inde summa concessa ad Montem redeat, superfluum verò mutuuario reddatur. 3. Ut mutuarius ultra sortem, modicum quid singulis mensibus pendere teneatur pro expensis, quae sunt in conservationem montis, & stipendia ministrorum, qui pecuniae curam habent, pignora custodiunt, & illa servat, redduntque suo tempore, recipiunt mutui solutionem, conducunt domum, arcam emunt, & libros rationum; denique omnia necessaria procurant. In hoc mutuandi genere an lateat Vsuræ vitium controversia est.

II. Pro affirmativa parte ratio occurrit

Hh 2

i. In-